

Smerovanie Intraday v rámci Európskeho trhu s elektrinou

Jarmila Palkovič Červeňanská

12.06.2015

- **Legislatíva**
- **XBID**
- **Stav v SR**
  - **SPX**
  - **Vnútrodeenná registrácia**
  - **Cross Border**
- **Prínos integrácie trhov**
- **Ako ďalej...**

Legislatíva

- Tretí energetický liberalizačný balík a najmä nariadenie (ES) č. 714/2009 o podmienkach prístupu do sústavy pre cezhraničné výmeny elektriny („nariadenie (ES) č. 714/2009“) zdôrazňujú, že cieľom vnútorného trhu s energiou („IEM“) je zabezpečiť nové obchodné príležitosti a ďalšie rozširovanie cezhraničného obchodovania na dosiahnutie vyššej efektívnosti a vyšších štandardov služieb.
- V súčasnosti sa za kľúčový predpis pri zjednocovaní a integrácii trhov k spoločnému trhu s elektrinou považuje sieťový predpis týkajúci sa prideľovania kapacity a riadenia preťaženia (CACM – Capacity Allocation and Congestion Management, ďalej len „nariadenie CACM“), ktorý oficiálne ešte nebol schválený.

Základné údaje o XBID (1)

Projekt XBID Market (XBID = Cross Border Intraday) je spoločnou iniciatívou Power Exchanges (PSx) - APX / Belpex, EPEX SPOT, GME, Nord Pool Spot a OMIE spolu z prevádzkovateľmi prenosových sústav (TSO) z 12 krajín, ktorá má:

- uľahčiť prístup na jednotný trh vnútrodenného obchodovania v rámci celej Európy.
- vytvoriť spoločný Integrovaný vnútrodenný cezhraničný trh.
- umožniť kontinuálne cezhraničné obchodovanie po celej Európe

Základné údaje o XBID (2)

- ***V súčasnosti sú v projekte zahrnuté tieto krajiny:***

Rakúsko, Belgicko, Dánsko, Fínsko, Francúzsko, Nemecko, Veľká Británia, Nórsko, Luxembursko, Švédsko, Švajčiarsko, Holandsko, **Portugalsko *Španielsko *Taliansko ***

* TSO v týchto krajinách niesú v súčasnej dobe riadnymi členmi projektu

- **PXS:** APX / Belpex, EPEX SPOT, GME, Nord Pool Spot a OMIE.
- **TSO:** BritNed, Creos, 50 Hz, Energinet.dk, Fingrid, Transnet, National Grid Interconnectors, RTE, Statnett, Swissgrid, TenneT BV, TenneT GmbH, Svenska Kraftnät, APG, Amprion, Elia.

Základné údaje o XBID (3)

Projekt XBID bol rozdelený do 2 hlavných krokov:

1. Internem Solution

- Kontinuálne obchodovanie implicitnej alokácie s výnimkami pre explicitné alokácie na hraniciach schválených regulačnými orgánmi.

2. Enduring Solution

- Trvalé riešenie, ktoré zahŕňa ceny kapacít a sofistikované príkazy, ako aj iné zmeny na základe skúseností z dočasného riešenia.

Riešenie bude založené na spoločnom systéme IT = jednej spoločnej knihe objednávok (SOB) a model kapacít (CMM).

Príprava projektu XBID (1)

- Projekt je iniciatíva otvorená ďalšími PXsa TSOs, ktoré sa chcú podieľať na projekte.
- TSOs a PXs, ktoré sa nezúčastňujú projektu majú plnú možnosť pripojiť sa k projektu v budúcnosti.
- Do nadobudnutia platnosti nariadenia CACM je účasť na projekte dobrovoľná.
- **GO-live je plánovaný na august 2017.**

Príprava projektu XBID (2)

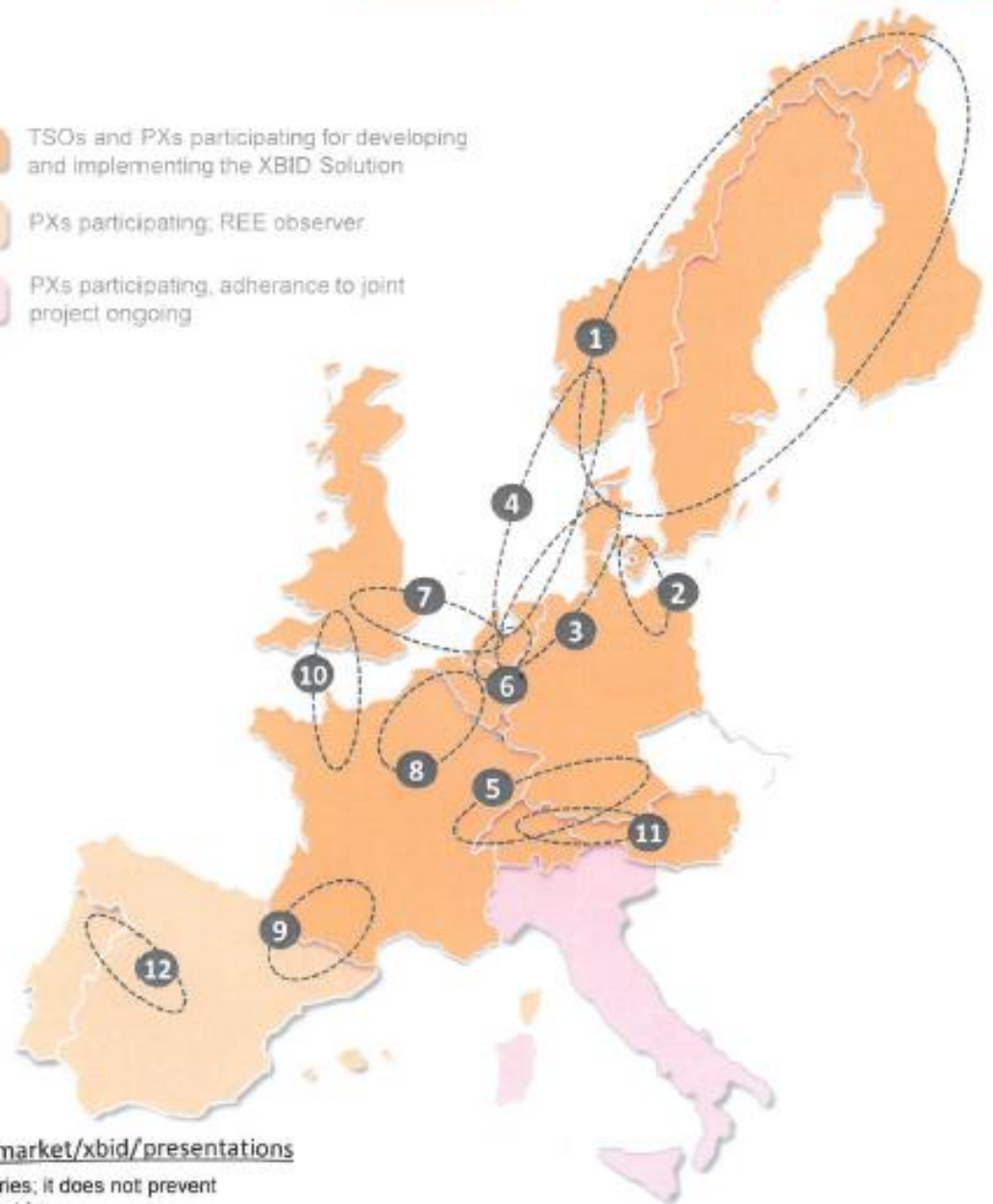
- Výber dodávateľa
  - návrh riešenia s poskytovateľom systému Deutsche Börse AG
  - zmluva v stave podpisu. (5 PX a DBAG)
- Zmluvný rámec shareholderov (5 PX)
- Legislatívny rámec
- Príprava špecifikácie
- Development
- Testovanie
- Pripojenie LIP
- GO Live

Overview LIPs

	Draft LIP	Tentative Participants ¹
1	Nordic	Fingrid, EnDK, SvK, Statnett, NPS
2	DK2/DE (Kontek)	EnDK, 50Hz, NPS, EPEX
3	DK1/DE, DE/NL	EnDK, TenneT NL& DE, Amprion, EPEX, APX/Belpex, NPS
4	NorNed	Statnett, TenneT NL, APX/Belpex, NPS
5	FR/DE, CH/DE, CH/FR, DE/AT	Amprion, TransnetBW, APG, RTE, Swissgrid, EPEX, NPS
6	NL/BE	Elia, TenneT NL, APX/Belpex
7	BritNed	TenneT BV, National Grid, Chosen PX
8	FR/BE	RTE, Elia, APX/Belpex, EPEX
9	FR/ES	RTE, REE, EPEX, OMIE
10	IFA	RTE and National Grid Interconnectors
11	AT/CH	APG, Swissgrid, EPEX
12	ES/PT	REE, REN, OMIE

- TSOs and PXs participating for developing and implementing the XBID Solution
- PXs participating; REE observer.
- PXs participating, adherence to joint project ongoing

<http://www.omel.es/en/home/markets-and-products/european-market/xbid/presentations>

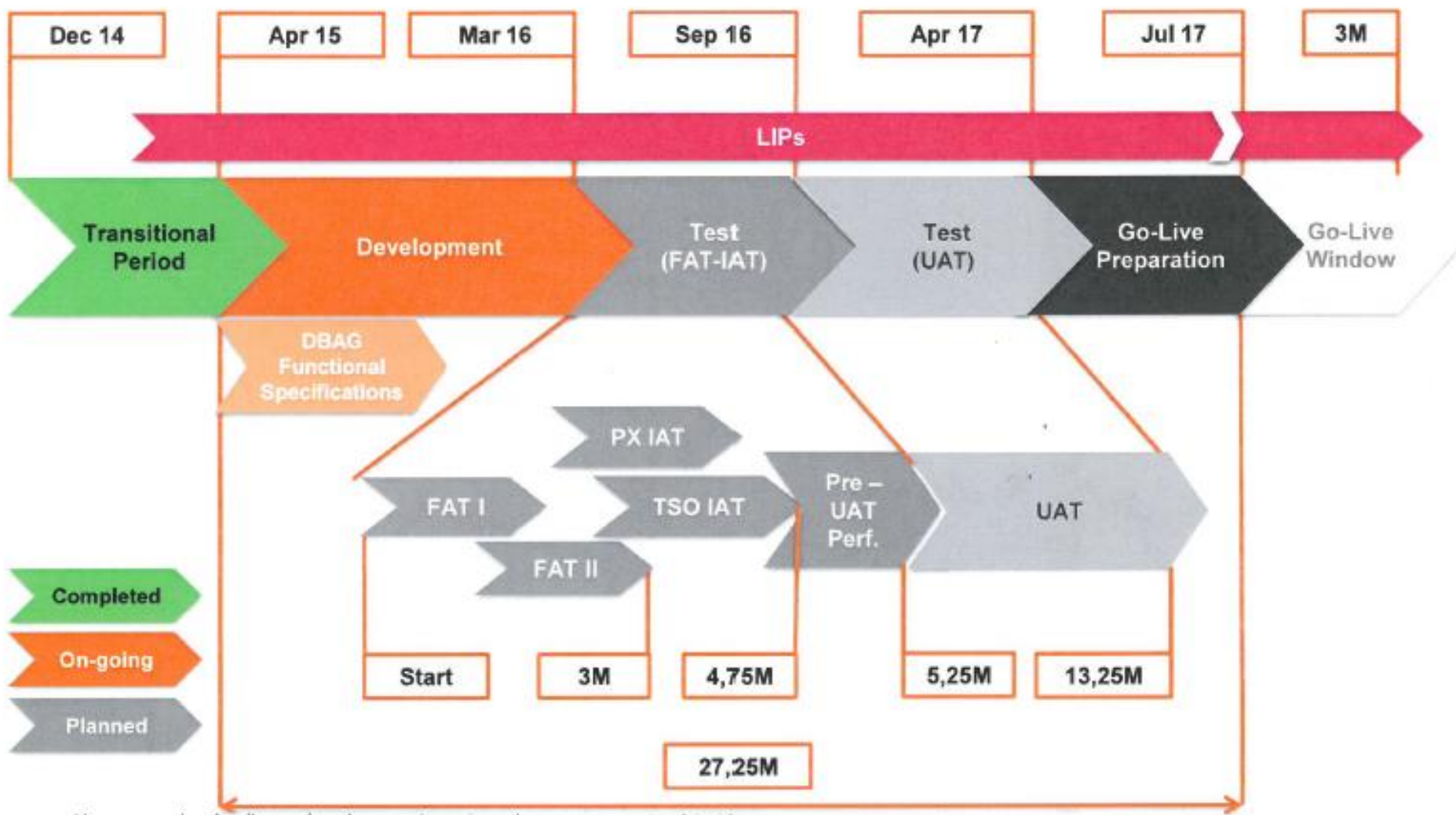
¹ The list is based on the present status of PXs active in the concerned countries; it does not prevent any other PX joining as soon as they are selected as NEMO in one of the countries.

Príprava projektu XBID (3)

- Projekt združuje Local Implementation Projects - **LIPs**
- V rámci regiónu NWE+ boli stanovené 12 LIPs. LIPs sa skladá z jednej alebo viacerých hraníc, jedného alebo viac TSO a jednej alebo viac PXs.
- Hlavnými úlohami LIPs sú adaptácia regionálnych usporiadaní, úpravy IT systémov, zabezpečenie rovnakého zaobchádzania medzi PXs, implicitných / explicitných prístupov a zabezpečenie pripravenosti na testovaní.
- Každý LIPs má alebo bude mať zriadenú formálnu štruktúru správy v rámci LIPs (tj. projektového manažéra, riadiaci výbor, atď.).

a. High-Level Delivery Plan until Go-Live

Komunikácia

- Stretnutia User Group sa konajú približne každých 5 až 6 mesiacov. (k dnešnému dňu dve stretnutia)
- Účelom týchto stretnutí je uľahčiť interakciu medzi projektom XBID a účastníkmi trhu s cieľom vysvetliť stav projektu a budovanie znalostí / dôvery k navrhovanému riešeniu.
- Zároveň umožňuje zúčastneným stranám poskytnutie spätnej väzby na kľúčové aspekty projektu.
- Prezentácie a informácie z rokovania User Group sú priebežne uverejňované na webových stránkach zúčastnených PXS.

INTRADAY pôvodne

- 6 štvorhodinových okien.
  - Uzávierka príjmu 1 hodinu pred začiatkom časového okna.
  - Predbežná uzávierka 30 minút pred začiatkom časového okna.
  - Finálna uzávierka cca 22:25, po prijatí finálnych výsledkov od PPS.
  - Denné diagramy obsahujú interné aj externé realizácie dodávky elektriny a odberu elektriny na vymedzenom území.
-
- OD 1.7.2013 Hodinový INTRADAY/ vnútrodenná registrácia.

Vnútrodeenná registrácia v OKTE, a.s.(1)

- Vnútrodeenná registrácia diagramov sa uskutočňuje v priebehu obchodného dňa, pre ktorý sú denné diagramy registrované, a to v časových oknách samostatne pre každú obchodnú hodinu, t.j.:
  - 24 časových okien pre normálny deň,
  - 23 časových okien pre deň zmeny stredoeurópskeho času (SEČ) na stredoeurópsky letný čas (SELČ),
  - 25 časových okien pre deň zmeny stredoeurópskeho letného času (SELČ) na stredoeurópsky čas (SEČ).
- Denné diagramy obsahujú iba interné obchody so subjektmi zúčtovania v rámci SR. Externé diagramy a diagramy zobchodované na OKTE nie je potrebné nahlasovať v rámci intraday registrácie.

Vnútrodenňá registrácia(2)

- Otvorenie príjmu po day ahead uzávierke denných diagramov.
- Uzávierka príjmu denných diagramov pre príslušné časové okno končí 30 minút pred realizáciou odberu a dodávky.
- Zmeny v rámci vnútrodennej registrácie schvaľuje pre každé časové okno Prevádzkovateľ prenosovej sústavy. Schvaľovanie prebieha do 15 minút pred realizáciou odberu a dodávky.
- Predbežná intraday uzávierka pre každé časové okno je spustená 15 min pred začiatkom, iCR notifikácia je pre subjekty, ktoré v danej hodine robili zmeny.
- Finálna intraday uzávierka je o 23:00, po jej ukončení systém odošle CR notifikáciu subjektom, ktoré robili v danom dni zmeny.

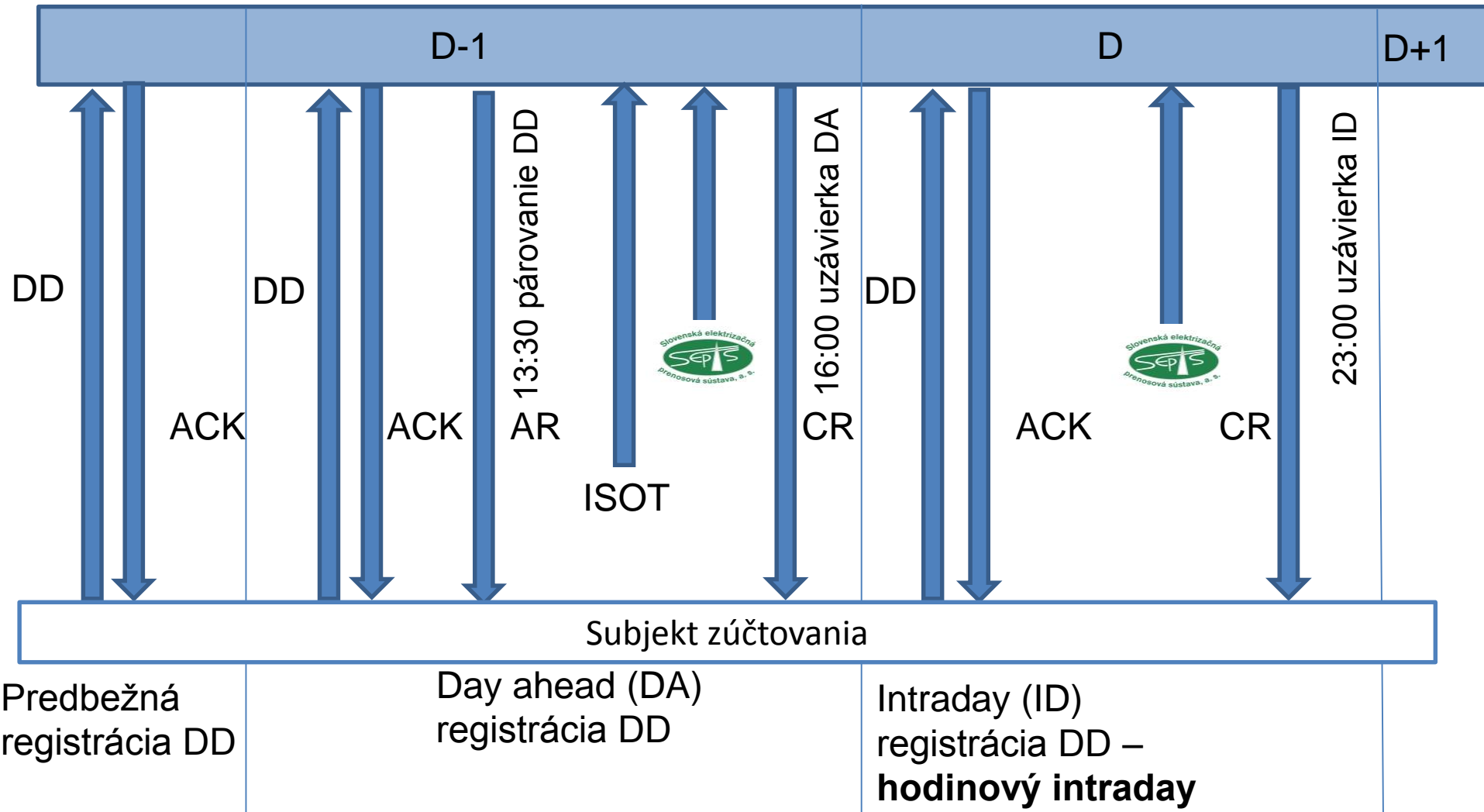
Servisné okno IS OKTE

- Je každý utorok od 19:00 do 22:00.
- Uzávierka príjmu je naraz pre posledných 5 hodín o 18:30.
- Schvaľovanie zmien zo strany Prevádzkovateľa prenosovej sústavy do 18:45.
- Predbežná uzávierka pre každé časové okno je o 18:45, iCR notifikácia bude iba pre subjekty, ktoré v daných hodinách robili zmeny.
- Finálna uzávierka je o 23:00, po jej ukončení systém odošle CR notifikáciu subjektom, ktoré robili v danom dni zmeny.
- Prerušenie príjmu denných diagramov počas servisnej odstávky.

Registrácia denných diagramov

Cross Border Intraday SEPS

- Vnútrodenné pridelovanie cezhraničných kapacít prebieha na profiloch SEPS/PSE a SEPS/MAVIR prebieha v režime šiestich 4-hodinových seáns počas obchodného dňa, (tak ako bol pôvodne aj vnútroštatny Intraday)
- V prípade profilu SEPS/ČEPS od **3.4.2012** funguje režim dvadsaťštyri 1-hodinových seáns počas dňa.
- Vnútrodenné pridelovanie kapacít na prenos elektriny prebieha v častiach obchodného dňa (v tzv. seansách) na princípe first come - first served (pridelovanie v poradí doručenia požiadavky).

Prínosy integrácie trhu s elektrinou

- zvýšenie likvidity Intraday kontinuálneho obchodovania,
- uľahčenie operatívnych úloh plánovania vnútrodennej cezhraničnej kapacity,
- využitie prenosových kapacít vo svojom maximálnom rozsahu pri dodržaní technických a bezpečnostných štandardov ,
- transparentné stanovovanie cien elektriny,
- vyššia spoľahlivosť riadenia ES, efektívnejšie riešenie úzkych miest medzi štátmi,
- vyrovnávanie cien pri dostatočnej prenosovej kapacite a ich stabilizácia na optimálnej úrovni na prepojených trhoch,
- vybilancovanie svojej obchodnej pozície.

Ako ďalej....

**Možná dohoda medzi OKTE, SEPS
a ostatnými TSOs a PXs
v susedných obchodných zónach.**

Ďakujem za pozornosť.

E-mail: jarmila.cervenanska@okte.sk